

Vechten tegen handelsbelemmeringen

Nederland hoort bij de drie grootste exporteurs van landbouwproducten ter wereld. Op het gebied van poot aardappelen en uien mogen we ons tot de absolute top rekenen. Om daar te blijven, moeten exporteurs en afzetbevorderende instanties alle zeilen bijzetten. Handelsbelemmeringen halen hen namelijk regelmatig de wind uit de zeilen.

Wereldwijd wordt jaarlijks ruim 1,2 miljoen ton poot aardappelen verhandeld. Nederland is een prominente speler op deze markt. De exportcijfers van de Pootgoed Contact Commissie (PCC) tonen aan dat vorig seizoen maar liefst 657.427 ton poters zijn geëxporteerd. Dit is ruim 10.000 ton meer dan het jaar er voor. Jan Hoogenboom van HZPC vertelt dat de top vijf-afnemers van Nederlands pootgoed Duitsland, Spanje, Italië, Algerije en Egypte zijn. „Daarbij verloopt de export binnen Europa zonder al te veel problemen”, vertelt Hoogenboom. „Het product dat wij exporteren voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. Ook aan de kwaliteitseisen van Afrikaanse landen voldoen we, maar daar heb je ook met andere zaken te maken. Zo zijn er landen die invoerheffingen hanteren en deze zo maar veranderen.” Nederland exporteert ruim 250 rassen naar meer dan 80 landen.

Nederland voert al jaren de ranglijst aan betreffende de export van poters. Hoewel andere

landen ook pootgoed telen, maken Jan Hoogenboom van HZPC en Hans Peter van het Nederlands Instituut Voor Afzetbevordering van Poot aardappelen (NIVAP) zich geen grote zorgen over de concurrentie. „De concurrentie staat niet morgen voor de deur”, vertelt Peter. Hoogenboom onderstreept dit. Hij vertelt dat in Schotland, Frankrijk en Duitsland vooruitgang wordt geboekt met de teelt van poot aardappelen. „Het product wordt in deze landen meer lokaal op de markt afgezet. De kwaliteit is minder, waardoor het product op een lager prijsniveau ligt.”

Fransen potterheffing

Net als veel Afrikaanse landen kent ook Frankrijk een importheffing voor pootgoed. Bij export naar Frankrijk vraagt het GNIS (Groupement National Interprofessionnel des Semences et Plantes) nogmaals een bedrag voor certificering. Dit lijkt vreemd, aangezien binnen de

Europese Unie afspraken zijn gemaakt betreffende export. De Fransen spelen echter in op het ontbreken in de regelgeving van een vermelding over kosten voor certificering. In 2004 diende de Nederlandse Aardappel Organisatie (NAO) hierover al een klacht in bij de Europese Commissie. In april van dit jaar stelde oud-Europarlementariër Jan Mulder van de VVD de problematiek opnieuw aan de kaak binnen het Europees Parlement. Het resultaat is dat de heffing werd verlaagd van 13,50 naar 10 euro per ton. Ondanks de verlaging blijft Nederlands pootgoed onnodig duur in Frankrijk en wordt de Nederlandse poter prijstechnisch gezien minder interessant.

Uienexport op peil

Van de 6 miljoen ton uien die jaarlijks wereldwijd wordt verhandeld, neemt Nederland gemiddeld ruim 850.000 ton voor rekening. Tot en met week 25 van dit jaar – zo blijkt uit cijfers van het Productschap Tuinbouw (PT)/KCB – staat de exportteller op ruim 852.000 ton; elf procent meer dan in het seizoen 2007/2008. „Van de totale Nederlandse uienproductie is negentig procent bestemd voor export. Veertig procent daarvan gaat naar Afrika”, vertelt Gijsbrecht Gunter van de Stichting Afzetbevordering Ui (SAU).

Ten aanzien van de export van uien zijn er verschillende handelsbelemmeringen. Gunter noemt fytosanitaire wetten als belemmering, maar als voorbeeld ook de afzet naar Rusland. Gaan er het ene jaar wekelijks grote vrachten naar Rusland, het andere jaar ligt de afzet op een aanzienlijk lager niveau. Dit jaar verscheen Rusland laat op de markt. In de sector werd druk gespeculeerd of zij überhaupt nog op de markt zouden komen en wat de afzet zou zijn. „De Russen weten dat wij afhankelijk zijn van de afzet en spelen de exporteurs en handelaren tegen elkaar uit”, vertelt Gunter. „Op het moment dat de prijzen dalen of op lagere prijsniveaus zitten, koopt Rusland. Om bij stijgende of hogere prijzen even te verdwijnen.” Volgens Gunter kan Nederland zich beter richten op kleinere markten. „Want veel kleine markten samen maken ook een grote speler.”

De Stichting Afzetbevordering Ui (SAU) bestaat sinds 1 januari van dit jaar en heeft tot doel om de afzet van uiten te bevorderen. SAU wil helder krijgen welke hoeveelheden er worden geëxporteerd en waar de uien naar toe gaan. Vervolgens kunnen oorzaken van hogere of lagere afzet in beeld kunnen gebracht. Gunter: „Zo kunnen we bij kleinere markten kijken naar de oorzaak: is het politiek, transport of de kwaliteit. Ook zien we kansen op de markt. In Afrika bijvoorbeeld zie ik kansen, omdat daar veel uien worden gegeten. Wij eten gemiddeld vijf tot zes kilo uien per jaar, terwijl in Afrika zeker vijf tot zes keer onze hoeveelheid wordt gegeten.”

Nieuwe handelsnormen uien

Vanaf 1 juli 2009 is de EU-wetgeving voor handelsnormen voor groente en fruit gewijzigd. Vanaf die datum geldt een algemene handelsnorm voor alle verse, onbewerkte groente en fruit. Ui valt hier ook onder. Aanleiding voor deze verandering is vermindering van administratieve kosten en vereenvoudiging van de regels. Verder willen overheden dat er meer producten waaraan iets mankeert op de markt

kunnen worden gebracht. Leo Welschen van Frugi Venta – het groente en fruit handelsplatform van Nederland – vertelt dat hij dit een vreemde reden vindt. „Er is voldoende product op de markt, soms zelfs te veel.”

Met de nieuwe handelsnormen verdwijnen ook de kwaliteitsnormen. Zowel Welschen als Gunter van de SAU maken zich hier zorgen over. In theorie kan klasse II worden ingekocht en als klasse I in het schap worden gelegd. Dit wordt in het nieuwe stelsel niet gecontroleerd. Gunter: „Het juridische rapport verdwijnt in het nieuwe stelsel en het KCB controleert niet meer. Bovendien hanteert elke lidstaat op een andere manier de handelsnormen. Dit kan ongelijke concurrentie geven. Erg verwarrend allemaal. De Europese Commissie heeft al aangegeven dat zij een onderzoek gaat uitvoeren wat het effect is van de nieuwe handelsnormen. Binnenkort zullen wij, SAU, samen met Frugi Venta, PT, KCB, LTO, ZLTO weer om tafel gaan zitten en verder discussiëren over de wijziging.”

Consumenten merken niets van de wijziging. Door extra logistieke kosten en vertragingen kan wel een verschuiving in de handelsstromen ontstaan. Welschen van Frugi Venta: „Als in Nederland allerlei papieren ingevuld moeten worden en dit in Duitsland of België niet hoeft, kan er gekozen worden voor Antwerpen of Bremen als uitvoerhaven.”

Inspelen op voedseltekort

Begin juni trok LTO-voorzitter Albert Jan Maat tijdens een seminar van de Eduardo Frei Stichting aan de bel over het voedselvraagstuk. Hij omschreef het als een ernstig probleem. Jan Hoogenboom van HZPC ziet mogelijkheden om een bijdrage te leveren aan het voedselvraagstuk. De aardappel is een voedzaam gewas dat een hoge opbrengst per hectare heeft en ten opzichte van bijvoorbeeld granen minder water vraagt. Hoogenboom: „Ik zie zeker mogelijkheden voor de Nederlandse aardappelsector. De productie kan in veel landen hoger. Een land als China heeft een aardappelopbrengst van vijftien ton per hectare, in Nederland oogsten wij drie keer zoveel. De aardappel gaat een belangrijke rol spelen in de voedselproblematiek, maar het kost wel tijd.”

Hans Peter van het Nederlands Instituut Voor Afzetbevordering van Pootaardappelen (NI-VAP) is helder over de bijdrage van de pootgoedsector aan het voedselvraagstuk. „In een continent als Afrika kan de productie twee tot drie keer omhoog door verbeterde rassen te gebruiken. In Nederland loopt het goed omdat wij een goed geolied systeem hebben: rassen, keuring van NAK en PD, handelshuizen, handelaren. Afrika vraagt om deze kennis.”

De ui staat in de top 3 van de meest gegeten groenten. In een land als Libië ligt de consumptie per persoon op 33,5 kilo per jaar. Gijsbrecht Gunter van de Stichting Afzetbevordering Ui (SAU) merkt dat er veel vraag is naar uien en dat deze vraag alleen maar toeneemt. „In Nederland is er een overproductie. Export is cruciaal omdat anders de teelt in Nederland verdwijnt. De vooruitzichten voor het nieuwe seizoen zijn goed en ik verwacht weer een hoge opbrengst, die allemaal weer een bestemming moeten vinden. Een ui is voedzaam en de Nederlandse uiensector kan in het voedselvraagstuk een rol spelen.”

‘Er zijn landen die invoerheffingen hanteren en deze zo maar veranderen’

Jan Hoogenboom, handelshuis HZPC

POOTGOEDEXPORT IN TONNEN

Bron: Pootaardappel Contact Commissie

Europese Unie	Oogst 2008	Oogst 2007
Totaal Europese Unie	400.476	380.882
Totaal Europa, buiten EU	30.223	34.096
Albanië	1.164	1.527
Bosnië	5.595	5.327
Kroatië	5.045	5.917
Macedonië	815	1.340
Moldavië	792	526
Montenegro	765	777
Oekraïne	1.402	1.800
Rusland	6.293	7.264
Servië	2.021	3.578
Turkije	3.572	4.218
Wit-Rusland	406	0
Zwitserland	1.506	1.728
Diversen	847	94
Totaal Amerika	21.541	17.650
Brazilië	1.171	1.738
Cuba	16.421	13.535
Dominic.Rep.	825	615
Honduras	1.425	783
Jamaica	606	275
Nicaragua	966	546
Diversen	127	158
Totaal Azië	72.195	75.707
Armenië	700	3.347
Bangladesh	4.612	3.855
Georgië	460	563
Irak	4.084	5.776
Iran	600	1.056
Israël	9.853	9.842
Jemen	1.576	650
Jordanië	2.066	1.683
Kazachstan	1.119	707
Koeweit	950	825
Libanon	17.146	17.186
Oezbekistan	424	0
Oman	125	45
Pakistan	4.317	4.199
Palestina	450	0
Saoedi Arabië	19.180	14.255
Sri Lanka	773	1.644
Syrië	2.894	9.079
Thailand	350	212
V.A.E.	240	5
Diversen	276	778
Totaal Afrika	132.992	138.129
Algerije	50.853	65.474
Angola	1.275	1.025
Egypte	35.083	25.168
Eritrea	548	200
Kaapverdië	333	256
Libië	7.319	7.230
Mali	245	123
Marokko	24.714	25.508
Mauritius	441	150
Soedan	4.563	3.218
Somalië	545	0
Tunesië	6.565	9.587
Diversen	500	190